

Plenarna saopštenja

Dr Svetlana Jović
Assistant Professor, Developmental Psychology
Director, Mind in Culture Lab
Department of Psychology
State University of New York College at Old Westbury

Narativne igre: Promena perspektive kao metod i cilj kvalitativnih istraživanja

Promena perspektive omogućava višestrano i višeslojno razumevanje, kako svakodnevnih fenomena, tako i predmeta naučnih istraživanja. Dr Jović proučava načine na koje se višeglasje može kreirati u kontekstu kvalitativnih istraživanja - od načina na koje pozivamo naratore da se pozicioniraju u svojim pričama, preko načina na koji razumevamo prirodu priča, pa sve do pristupa komuniciranju ishoda istraživanja, kroz različite kontekste i discipline. Upravo ova promena perspektive prilikom komunikacije kvalitativnih istraživanja, zajedno sa razmatranjem ostalih aspekata retoričkog konteksta – publike, svrhe i žanra komunikacije – može se shvatiti kao važan potencijalni resurs za interdisciplinarnost.

Dr Dušan Marinković
Dr Dušan Ristić
*Filozofski fakultet
Univerziteta u Novom Sadu*

Genealoška analitika kao kvalitativna metodologija

Polazeći od ključnih pretpostavki koje je razvio Fuko, istražujemo značaj genealoške analitike kao istraživačkog metoda, posebno u kontekstu kvalitativne metodologije društvenih nauka. Genealoška analitika je tip kritike koji otkriva kompleksne odnose institucionalnih praksi i formi subjektivnosti, kao i istorijski uslovljene prakse artikulacije moći, znanja i subjektivnosti. U metodološkom smislu, genealoška analitika je označavala zaokret ka drugačijem shvatanju istorije i značaju koji ona ima u procesima formiranja i artikulacije društvenih pojava, posredstvom moći/znanja. Genealoška analitika (kao "istorija sadašnjosti"), pored istoričnosti, takođe otvara mogućnost za prepoznavanje i razumevanje produktivnosti društvenih pojava. Navedene hipoteze i tvrdnje o značaju i karakteru genealoške analitike biće testirane i prikazane kroz primere istraživanja Mišela Fukoa i savremenih istraživača u oblasti genealoške kritike i analitike.

Dr Jelena Pavlović
*Odeljenje za psihologiju,
Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu*

Kvalitativna istraživanja i APA 7

Uprkos činjenici da su kvalitativna istraživanja u društvenim naukama prisutna već nekoliko decenija, čini se da je pitanje njihovog akademskog legitimiteta bilo jedno od pitanja u odnosu na koja dugo nije postojao opšti konsenzus. U ovom plenarnom izlaganju biće diskutovan razvoj standarda izveštavanja kvalitativnih istraživanja koji su uključeni u sedmo izdanje APA Priručnika za publikovanje (2020). Biće razmotreno na koji način su uvažene različite tradicije, metode i stilovi izveštavanja u psihologiji, ali i šire u interdisciplinarnom polju društvenih nauka. Najzad, diskutovaće se implikacije ovog istorijskog događaja kojim je konačno potvrđen naučni kredibilitet i značaj kvalitativnih istraživanja.

Radionice

Ana Đorđević

*Institut za filozofiju i društvenu teoriju
Univerziteta u Beogradu*

Dr Biljana Stanković

*Filozofski fakultet
Univerziteta u Beogradu*

Kolektivni rad sećanja

Kako možemo zamisliti istraživanje koje ne bi bilo samo praksa novog saznanja, već i praksa promene? Istraživanje koje ne bi koristilo ljude kao pružaoce podataka, već kao aktivne učesnike-istraživače? Istraživanje sa ciljem uzajamnog razvijanja teorije i društvene prakse? Angažovano, koliko i naučno?

Krajem osamdesetih godina, u okviru feminističkog pokreta, sociološkinja Friga Haug i njene saradnice istraživale su procese seksualne socijalizacije žena, kroz pisanje o sopstvenim prošlim iskustvima i zajednički rad na analizi tih tekstova. Njihova ideja bila je da sebe tretiraju kao objekte određenih praksi socijalizacije (npr. toga kako žena treba da sedi, jede, u kakvim seksualnim pozama da uživa, kako da razgovara sa ocem, kakvu frizuru da nosi), ali da kroz istraživanje, zajedno sa drugim ženama, povrate sopstveni glas i aktivno učešće u tim praksama. Ukratko, da kroz pisanje i istraživanje preuzmu kontrolu nad sopstvenim iskustvom i životnim zadovoljstvom. Ovaj način povezivanja iskustva i teorije, socijalnog i ličnog, iznedrio je novi oblik kvalitativne metodologije, sa ciljem osnaživanja i emancipacije različitih grupa ljudi – kolektivni rad sećanja. Ova metodologija počinje da se koristi i u istraživanjima drugih psiho-socijalnih domena, kao što su sreća i motivacija. U okviru radionice planiramo da zajedno proradimo osnovne premise ove metodologije, njene prednosti i izazove, kao i da na delu isprobamo kako ona radi. Dobrovoljci će pisati lične narative na zadatu temu, koje ćemo potom zajedno analizirati.

Dr Vladimir Džinović

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Metodologija za analizu agonističkog sopstva i podsticanje njegove promene

Tokom radionice biće predstavljen novi model agonističkog sopstva (Džinović, 2020) i kvalitativni istraživački pristup njegovoj analizi i podsticanju njegovog razvoja. Polazeći od analitike moći (Foucault, 1978), teorije polifonije (Bahtin, 1967) i teorije dijaloškog sopstva (Hermans & Kempen, 1993) definisali smo sopstvo kao stratešku situaciju susreta mnoštva pozicija subjektivnosti, koje se bore za premoć. Biće predstavljena metodologija razvijena za potrebe proučavanja tako određenog sopstva. U fazi prikupljanja podataka, ona podrazumeva izvođenje intervjua za agonističko sopstvo. Učesnici se podstiču da metaforično predstavljaju svoja različita iskustva i razmišljanja kao glasove, lične i internalizovane, a potom da opišu odnose između njih, uzimajući u obzir dimenzije dominacije naspram podređenosti i saradnje nasuprot sukoba. Analiza podataka kombinuje višestruku i komparativnu (cross-case) studiju slučaja, kao i deduktivnu tematsku analizu. Na primeru studije slučaja nastavničkog identiteta biće demonstrirana primena ove metodologije. Takođe, osvetliće se multidisciplinarnost predstavljenog teorijsko-metodološkog okvira. Konačno, biće predočena njegova primenljivost u istraživanjima identiteta, odnosa između intrapsihičke, interpersonalne i institucionalizovane dinamike ličnosti i samo-kontrole, kao i u psihoterapijskoj praksi.